

maatte arbejde henimod at skaffe Jorden gjen- givet i fri Handel og Wandel, og at affkaffe „den døde Haand“, der har bundet saa store Strækninger til stor Skade for Udviklingen i det Hele. Det har ogsaa vor Lovgivning mere eller mindre efter de forskellige Tidens Omstændigheder erkjendt, og navnlig have vore Love omtrent allerede for et Aarhundrede siden erkjendt, at det ikke blot ikke er noget „Revolutionairt“, men noget aldeles Ketsfærdigt, og med rigtige oeconomiske Principer Stemmende, naar en Foranstaltning som den, Regjeringen her foreslaaer, tages til Følge. For Jurister er det vistnok overskødigt at udhæve dette, men for de Mange, der ikke høre til Juristernes Tal, og i et Dieblik, hvor man saa gjerne i de nye Reformer vil see noget Saadant, som det den ærede Taler har benævnt „Revolutionairt“, maatte det i saa Henseende være mig tilladt at henvise til Slutningsparagraffen i en af vore vigtigste, meest anerkjendte og meest velgjørende Landbo- love — jeg mener Forordningen af 13de Mai 1769; den siger netop i sin Slutningspara- graph, at „de, som Inspektionen og Di- rektionen er anfortroet over de publique Godser, saasom Universtetets, Communitetets, Kirkers, Skolers, Hospitalers og andre til publique Stiftelser eller Embeder henlagte Godser, have at see derhen, i Særdeleshed hvor der ikke er nogen Hoved- eller Sæde- gaard, som Bønderne gjøre Hoverie til, at de paa slige Godser værende Fæstebønder kan erholde Eiendomsret over deres nu i Fæste havende Gaarde“ og det — hvilket jeg beder den ærede Taler vel at lægge Mærke til — „paa saadanne Bilkaar, som Bonden kan være tjent med og holden ved, og Stiftelsen hverken nu eller i Fremtiden tabte eller hazarderede Noget, men snarere vandt Noget ved, saasom at Bonden og hans Efterkommere bleve forbundne til aarlig at erlægge det Samme og paa samme Maade, som de hidtil havde betalt i Landgilde eller under et andet Navn; at det, de i et eller andet Tilfælde havde været forbundne til at præstere, saavel som det, Fæstet af Gaarden rimeligvis kunde be- regnes til, ligeledes blev anslaget til noget Bist aarlig i Penge eller Varer og lagt til

den aarlige Afgift, for hvilken Stiftelsen eller den forrige Eier efter § 1 blev prioriteret“ o. s. v“.

Jeg vil nu tillade mig at troe, at den Lov, der her for Dieblicket foreligger, og den Lov, hvortil den slutter sig, og som forrige Session blev vedtaget her i dette Thing, i Grunden slet ikke er andet end en temmelig ligefrem og bogstavelig Anvendelse af det Princip, som allerede Loven af 1769 har gjort gjældende. Jeg maa derhos paa det Bestemteste modsigge, at det vides, at Domainernes Afløsning skeer igjennem Offer for Statskassen. Det er blevet anført og det er blevet paastaet af Nogle, men det er blevet modsagt med ligesaa megen Styrke af Andre, og jeg tør paastaae, at Beviset derfor endnu skyldes. Den ærede Rigsdagsmand har paaberaabt sig den „Pietet“, der skyldes imod dem, der have været Velgjørere af Staten, af offentlige Indretninger, ved at skjænke Gods til slige Indretninger, og at Lovforslaget skulde stride imod den Pietet, der skyldes saadanne Mænd; men jeg vil dog henstille til ham, om det Hensyn bør tages her, om man af Hensyn til den bogstavelige Opfyldelse af Testators udtrykkelige Villie skal tillade sig i Staten, hvis Formaal det er at virke hen til samtlige dens Borgeres Udvikling, at holde en vis Deel af Statens Borgere, saa at sige, i en stagnerende Tilstand af Hensyn til Noget, man vil kalde „Pietet“. At det skulde affrække fra lignende Gaver, kan jeg aldrig troe, ja, jeg vilde endog saa finde det at være en fornærmelig Forudsætning for vedkommende Givere, dersom man vilde tillægge dem en saadan Uforstand, eller et saadant Hovmod, at de ville mene, at deres Anstuelse skulde være den rette for kommende, fjerne Tider. Hvad selve den foreliggende Lov angaaer, skal jeg paa dette Trin indskrænke mig til, blot at henstille til Forsamlingen og Ministeriets nærmere Overveelse, om der virkelig er nogen Grund til at undtage nogen Deel af disse Stiftelsers Gods fra Lovens velgjørende Omraade, og om ikke den Undtagelse, som § 1 gjør gjældende, bør forkastes. Jeg ønskede navnlig at høre af den ærede Cultusminister, om han maatte lægge nogen særdeles Bægt derpaa, og om han i saa Fald havde andre Motiver